

**EXPANSIUNEA RECENTĂ ÎN ROMÂNIA A VRĂBIEI SPANIOLE
PASSER H. HISPANIOLENSIS (TEMM.).**

DIMITRIE RADU

Vrabia spaniolă, *Passer h. hispaniolensis* (Temm.) apare semnalată cu certitudine în România în anul 1964, cînd este observată și colectată în Dobrogea la Agigea (PAPADOPOL), 2).

În anii următori a fost semnalată înaintînd spre nord, tot în Dobrogea, de mai mulți cercetători, printre care RADU în 1965 la Istria (7), PAPADOPOL în 1966 la Sarichioi (4), CIOCHIA la Agigea în 1968 și 1969 (1). La 21 mai 1972 autorul a observat-o la sudul orașului Tulcea. (Fig. 1, 2).

Încă din anul 1970, Dobrogea era practic complet populată de noua specie a cărei expansiune spre nord, în România, începuse abia cu cîțiva ani în urmă.

În anul 1967 vrabia spaniolă este observată și pe malul stîng al Dunării de către MANOLACHE într-o colonie de ciori de semănătură la Jegălia, în estul Bărăganului.

De atunci specia nu a mai fost observată înapără de Dobrogea decît în anul 1971 cind ea a fost semnalată ca fiind pătrunsă în Muntenia (RADU), mult mai spre vest, la Lehliu (a), Hanul din Salcîmi (b) și Brănești (c), la est de București (8). În același an, mai tîrziu, TĂLPEANU o identifică tot lîngă București, însă în partea de vest a orașului (d).

Faptul că în Muzeul de Istorie Naturală din Craiova se află doi hibrizi de *Passer hispaniolensis* x *Passer domesticus*, dovedea că această specie se află pătrunsă și în sudul Olteniei, venită peste Dunăre din Bulgaria (10).

Pentru a confirma această presupunere am efectuat o deplasare între 12—19 iunie 1972 în toată partea de sud-vest a țării, cu care ocazie am identificat prezența vrăbiei spaniole în toată portiunea cercetată și anume în punctele: Valea Plopilor (e), nordul orașului Alexandria (f), Crîngul (g), Hanul Diligenței (h), vestul orașului Cora-

bia (i), Poiana Mare (j), Rogova (m) și estul orașului T. Severin (n) pe malul stîng al Dunării (9).

La 21 iunie a.c. am identificat-o și la nord de localitatea Frumușani (o) la sud de București, iar la 10 iulie 1972 a mai descoperit-o la nord de Craiova la Ișalnița (p) pe valea rîului Amaradia. (Fig. 3).

În toate aceste localități păsările au fost văzute la cuiburi. Aproape pe tot traseul parcurs au fost auzite — din mersul mașinii — cripiturile caracteristice pe care păsările le scot în timpul reproducерii. În unele puncte în care specia a fost identificată s-au făcut fotografii, imprimări pe bandă de casetofon, s-au colectat conținuturi stomacale la pui și s-au efectuat inelări la cuiburi.

În urma datelor rezultante din descoperirea acestei specii în 1972 la sud și vest de București și din acelea ale anului 1971 la sud și est de această localitate, putem conchide că în momentul de față vrabia spaniolă populează întreaga Cîmpie Română cît și o porțiune la nord de ea (9).

Deși nu avem încă date concrete, considerăm că *Passer hispaniolensis* se află răspindită și mai la nordul localităților în care ea a fost identificată pînă acum cu certitudine și anume atît în partea de nord a Munteniei și a Olteniei precum și în Banat¹).

CÎTEVA OBSERVAȚII ASUPRA ECOLOGIEI VRABIEI SPANIOLE ÎN ȚINUTURILE NOU CUCERITE.

Primul care dă o serie de date privind ecologia vrăbiei spaniole din observațiile făcute asupra comportării speciei în România este PAPADOPOL (3), apoi RADU—TĂLPEANU (11).

În urma descoperirii lui *Passer hispaniolensis* de către autor în toată Cîmpia Română în cursul anilor 1971—1972 și a studierii modului de comportare al acestei specii, în noile teritorii din România în care ea a pătruns, sătem în măsură de a da noi date fie în ceea ce privește biologia în general a vrăbiei spaniole și condițiile ecologice diferite în care pasărea se află în perioada cînd ne vizitează țara, dar și în ceea ce privește locul pe unde această specie ar fi pătruns pentru prima dată pe teritoriul României.

Din observațiile anului 1971 făcute asupra vrăbiei spaniole în stațiunile de la est de București în care a fost descoperită, se putea crede că specia preferă ca puncte de avant-gardă în noile teritorii ocupate, coloniile de ciori de semănătură, sub cuiburile căror s-a constatat că păsările își instalau cu predilecție propriile cuiburi. În astfel de condiții vrăbiile spaniole recent imigrate și-ar fi găsit mai lesne securitatea proprie cît și posibilități mai numeroase și mai sigure pentru instalarea cuiburilor. Tot aici ele găseau compania celorlalte două specii înrudite, *Passer domesticus* și *Passer montanus*, ca „sublocatari” cunoscuți ai acestor cuiburi de ciori, a căror prezență constituia un mijloc mai ușor de a fi atrase aici. În aceste locuri vrăbiile spaniole au fost mai rar întîlnite cuibărind în locuri

1. În mai 1973 am semnalat-o în nord-estul Munteniei, precum și pătrunsă în sudul Moldeovei.

izolate, deși tot în perimetru coloiielor ciorilor de semănătură (11). În ceea ce privește înălțimea instalării cuiburilor, în stațiunea Lehliu, într-o pădure cu salcimi mari, cuiburile vrăbilor spaniole erau situate la mare înălțime, ca și acelea ale ciorilor de semănătură, pe cînd la Hanul din Salcimi ele ocupau doar porțiunea cu arbori mici, de cca. 7—8 m și nu și aceea cu arbori înalți unde nu am întîlnit nici un cuib al acestei specii.

O serie de constatări care dovedesc marea plasticitate ecologică a acestei specii la condițiile habitatelor în care ea s-a instalat în România, le-a furnizat observațiile făcute în anul 1972.

Astfel, în anul 1972 am întreprins o deplasare spre sud-vestul țării — convins fiind că specia se află răspîndită și aici — căutînd-o tot în ținuturi cu colonii de ciori de semănătură (10). Spre surprinderea noastră, deși am găsit vrabia spaniolă în toată porțiunea sud-vestică a țării, în nici unul din cazuri nu am găsit-o cuibărind în coloii de ciori de semănătură ci îndeosebi în compania vrăbiei de casă (*Passer domesticus*) și — ceea ce este și mai important — în coloii pure formate numai din vrăbii spaniole. Unele din astfel de coloii le-am estimat la peste 1 000 de cuiburi (Hanul Diligenței).

În Dobrogea, la Valul Traian, la Stațiunea experimentală pentru culturi irigate, ele au fost găsite independent de ciorile de semănătură, în compania lui *Passer domesticus*, avîndu-și cuiburile așezate în plopi, mai multe la un loc, la 4—5 m înălțime. Tot acolo, însă în pădure, au fost găsite și cuiburi izolate de vrabie spaniolă la înălțimi de peste 20 m.

În observațiile făcute în 1972 la vest de București, în afara de situațiile întîlnite anterior, înălțimile la care au fost găsite cuiburile vrăbiei spaniole au fost foarte diferite. Astfel la Hanul Diligenței ele erau la cca. 20 m înălțime, pe cînd la nordul orașului Alexandria, într-o perdea de protecție scundă, cuiburile au fost instalate la înălțimi foarte mici, anume de $2\frac{1}{2}$ —4 m. Ceea ce apare interesant la această ultimă colonie este marele număr de cuiburi instalate în perdeaua de arbuști, uneori 3—4 pe aceeași tulpină, și lipsa aici, a oricărei alte specii de vrăbii. Faptul contrazice afirmația (11) prin care se preciza că vrabia spaniolă ocupă în arbori locuri mai sus decît acea de casă (Fig. 4).

Această colonie pură din nordul Alexandriei, instalată într-o perdea de protecție în mijlocul culturilor, avînd numeroase cuiburi așezate mai multe pe aceeași tulpină, în care domina un zgromot puternic de ciripituri, cu acel dute-vino continuu al adulților de la coloană în cîmp și înapoi, părea o colonie în miniatură de ciori de semănătură care săt instalație în biotopi asemănători și în care, în epoca cuiobăritului, se întîlnesc aceeași aspecte. La începutul lunii august, ca și în cazul coloiielor ciorilor de semănătură după părăsirea cuiburilor de către pui, colonia de vrăbii spaniole era complet părăsită de păsări, deoarece își terminaseră sezonul reproduscerii.

În privința vecinătăților preferate de vrabia spaniolă în instalarea cuibului nu se pot face delimitări. Ea a fost găsită atât în locuri îndepărțate de orice aşezare omenească, cît și în mijlocul satelor (Rogova) în curțile oamenilor.

Observațiile asupra imprejurimilor în care vrabia spaniolă își instalează cuiburile ne-au dus la concluzia că principalul criteriu în alegerea biotopului ei de nidificare îl constituie natura landșaftului respectiv. Ca și cioara de semănătură, vrabia spaniolă — cel puțin în momentul de lață — preferă ținuturile cultivate. Cu cît acestea le oferă condiții mai variate și bogate în hrană, cu atât prezența lor este mai numeroasă. Astfel într-o întinsă regiune cultivată, erau instalate peste 100 de cuiburi. (Fig. 5). De asemenea, coloniile pure din nordul Alexandriei și de la Hanul Diligenței care aveau cuiburi foarte multe, erau instalate în mijlocul unor mari întinderi cultivate cu grâu.

Următoarea observație vine în sprijinul acestei păreri.

În anul 1971 colonia de la Lehliu care era formată din sute de cuiburi, avea de jur imprejur terenuri cultivate cu grâu. În anul 1972 în aceeași pădure abia se mai aflau câteva perechi. În locul culturilor de grâu, în jurul acestei păduri erau în anul acesta culturi de porumb și mazăre, fapt care a determinat păsările să prefere instalarea într-un alt loc.

În schimb, în anul 1971, în stațiunea Hanul din Salcimi erau exemplare foarte puține de vrăbii spaniole, pentru ca în 1972 numărul acestora să fie mult crescut. Aici lucrurile s-au petrecut în mod invers: în anul 1971 în jurul acestei păduri a fost cultivat porumb, pentru ca în 1972 să fie cultivat cu grâu.

La nordul orașului Alexandria, alături de colonia cu cuiburi numeroase instalate într-o perdea scundă, se găsea la numai 2—3 km depărtare — în condiții total asemănătoare — o perdea cu totul identică, însă fără nici un cuib de *Passer hispaniolensis*. Aceasta s-ar explica prin specificul procesului treptat de ocupare a noilor teritorii cucerite de specie, cind ea ocupă mai întâi puncte diferite, pentru ca, în urma înmulțirii ulterioare, să se extindă și în spațiile corespunzătoare dintre ele.

OBSERVAȚII PRIVIND REPRODUCEREA

Din cercetările asupra vrăbiei spaniole în anii 1971—1972 redăm unele observații:

Construcția cuibului. Materialul de construcție a cuibului speciei este foarte variat, alcătuit în general de vegetația avută la dispoziție. Ea este ruptă fie de pe sol, fie din arborii în care-și instalează cuiburile. Unul din cuiburile colectate de noi avea toată jumătatea inferioară construită din flori de romaniță. De regulă predomină însă traista ciohanului, iar cele din pădurile de salcimi au în general în construcție frunzele acestei specii (Fig. 6).

Materialul ales pentru construcția cuiburilor este verde, deoarece fiind ușor flexibil, poate fi modelat după necesități de pasărea constructoare. În cileva zile vegetația se usucă și cuibul capătă aspectul unei sfere de lână.

Un cuib complet terminat are o formă ovală, având intrarea în treimea superioară; orificiul intrării este de regulă sub forma unui mic culoar asemănător unui cuib de *Remiz pendulinus* neterminat (fapt remarcat și de PAPADOPOL (3). (Fig. 7).

Apariția vrăbiei spaniole la noi are loc în jurul datei de 15—20 aprilie. Mai întâi apar masculii care caută să-și ocupe locurile de cuibărit și încep chiar să clădească cuiburile. Femelele sosesc eșalonat urmând să-și facă apariția pînă la sfîrșitul lunii aprilie, începutul lunii mai.

Pentru ocuparea locurilor de cuibărit se dau adesea lupte între masculi. Chiar după ce unul din masculi ocupă un loc vechi sau începe clădirea unui cuib, pot avea loc încercări de ocupare a cuibului de către altul. Împușcind un mascul ce-și avea în stăpînire un astfel de cuib început, acesta a fost ocupat în mai puțin de o oră de către un altul. Se pare că atunci cînd masculii încep aceste cuiburi, ei le construiesc în special fundamentul unde stau și-și păzesc locul emîșind sunetele de chemare caracteristice, urmînd ca după venirea femelei construcția să fie efectuată într-un ritm foarte rapid.

Primăvara se văd adesea perechi care au deja cuiburi terminate sau în plină construcție, pe cînd alții, încă singuratici, stau și chiamă de pe cuibul început.

În această perioadă de construcție a cuiburilor și de așteptare a femelelor, eventual de formare a cuplurilor, masculii scot acei cirli-cirli caracteristici. Strigătul strident care se audă ca un sic-sic-sic ascuțit și pătiunzător urmează numai după începutul cuibăritului și el este repetat cu atît mai des și mai insistent cu cît colonia este mai mare și cuiburile sint mai aglomerate, deci cu cît distanță între ele este mai mică și respectiv teritoriile²⁾ cuplurilor sint mai reduse.

Din această constatare am dedus că acel ciripit strident este provocat din nevoie de avertizare a masculilor, fiind o manifestare sonoră de pază și apărare a cuiburilor cu ouă sau pui.

Pe cînd în coloniile mari strigătul acesta este de-a dreptul asurzitor, în locuri de cuibărit izolat el aproape nu se audă. Astfel în localitatea Ișalnița la nordul Craiovei unde cuiburile de vrabie spaniolă erau rare, la distanțe relativ mari unul de altul, masculii practic nu scoteau acel strigăt. Aici identificarea speciei nu s-a făcut după manifestările sonore caracteristice, ci prin observarea unei femele de

2. Intensitatea cîntecului masculilor în epoca de cuibărit în funcție de densitatea populației respective într-un anumit teritoriu l-am mai remarcat și la alte specii de păsări ca: *Luscinia megarhynchos*, *Phoenicurus phoenicurus*, *Serinus serinus*, *Fringilla coelebs*, *Turdus philomelos* etc., ceea ce denotă o strînsă legătură între manifestările sonore din această perioadă și numărul indivizilor respectivi din aceeași specie.

Passer hispaniolensis sosită cu hrana la cuib și care — deși în natură aproape nu se deosebește de femela de *Passer domesticus* — ne-a atras atenția prin prudență pe care o manifesta la vederea omului. Abia după o oarecare așteptare cînd a apărut masculul, ne-am putut pronunța privitor la specia la care aparținea. După o cercetare mai amănuntită a locului am putut identifica și alte cupluri în perimetru respectiv.

Prezența vrăbiei spaniole la Ișalnița, în lunca rîului Amaradia, unde cuiburile erau rare și la distanțe relativ mari între ele, deși în condiții optime de habitat, dovedește că apariția ei în această stațiune centrală a Olteniei este relativ recentă, specia fiind aici poate în al doilea sau al treilea an de la prima colonizare.

Faptul că păsările de curind pătrunse într-un anumit ținut nu se manifestă sonor, sau se manifestă foarte slab, dat fiind depărtarea între ele a cuiburilor, explică de ce vrabia spaniolă — în afară de cazul cînd nu este recunoscută altfel — nu este semnalată imediat ce apare într-o nouă stațiune, ci numai după mai mulți ani cînd s-a format deja o colonie.

Prima pontă este depusă cam pe la 10 mai. La 10—15 iunie în coloniile cercetate în toată porțiunea de sud a Munteniei și sud-vestul Olteniei, majoritatea puilor erau aproape de faza de zbor, deși se observau și pui ieșiți la zbor, iar alții, încă cu tuleie, în cuib. Tot acum s-au găsit primele cuiburi în care păsările începuseră depunerea celei de a doua ponte (Fig. 8.).

La 12 iulie puii din a doua pontă erau aproape mari iar la 23 iulie aproape toate cuiburile erau părăsite de pui. Puține perechi mai hrăneau la cuiburi. După 1 august coloniile erau practic părăsite atât de adulți cât și de pui.

Aceste observații demonstrează că vrabia spaniolă depune în mod normal două ponte în sezonul de reproducere.

Interesant a fost de a constata că în locul vrăbiilor spaniole, după ce acestea părăsesc colonia, se instalează vrăbiile de casă a căror sezon de reproducere este mai lung. Acestea ocupă cuiburile vrăbiilor spaniole aşa încît în o asemenea colonie care în luna iulie era ocupată de vrăbii spaniole, în august vor exista, în aceleași cuiburi, vrăbii de casă (*Passer domesticus*).

RELAȚII INTERSPECIFICE

Cercetînd natura biotopilor din țara noastră în care vrabia spaniolă se instalează pentru cuibărit, se constată că ea nu a ocupat o nișă ecologică total liberă, ci completează nișa populațiilor de vrabie de casă (*Passer domesticus*) și a celei de câmp (*Passer montanus*), care în condițiile dezvoltării agrosistemelor din țara noastră în ultimele două decenii, s-a mărit tot mai mult.

Deși în numeroase stațiuni vrabia spaniolă se găsește în asociații cu celelealte specii de vrăbii (*Passer domesticus* și *Passer mon-*

tanus) și în special cu vrabia de casă, cu care se asemănă mai mult și în privința biologiei, nu s-a observat vreo concurență între indivizii acestor specii diferite mai mult decât se observă între masculii aceleiași specii în ceea ce privește disputarea unei femele sau a unui loc de cuibărit. Adesea, sub un cuib de *Passer hispaniolensis*, la numai cîțiva centimetri, își construia cuibul un mascul de *Passer domesticus*; am observat astfel cum, în timpul construcției cuiburilor, masculul de *Passer domesticus* mai trăgea din materialul cuibului de *Passer hispaniolensis*, pentru ca acesta la rîndul său să tragă înapoi materialul, fără alte manifestări dușmănoase.

Primăvara, chiar înainte de venirea femelelor de *Passer hispaniolensis*, masculii acestora le așteaptă răbdători la cuibul început și nu se avîntă spre femelele de *Passer domesticus* care în acest timp sunt în pline de manifestări nupțiale.

Prin coabitarea în multe cazuri a lui *Passer hispaniolensis* cu *Passer domesticus* se produc adesea hibrizi. În literatura noastră de specialitate se dau date asupra acestui fel de hibridare de către PAPADOPOL (3) și RADU—TÂLPEANU (11).

În vara anului 1972 am observat — fără a reuși a colecta — un hibrid ♂ adult³) în colonia de la nordul Alexandriei. Exemplarul a fost observat foarte de aproape (cauză pentru care nici nu a putut fi împușcat) încît îi putem da o descriere absolut exactă. Astfel aspectul general al hibridului era de *Passer domesticus*, numai că negrul gușei acestuia era mult mai intens conturat decât la *Passer domesticus* și cuprindea o porțiune ceva mai largă a gușei. Flancurile corpului nu aveau însă nimic din negrul caracteristic lui *Passer hispaniolensis*. Obrajii, piciul și pîntecele erau mai deschis colorate, aproape ca la *Passer hispaniolensis*, iar capul era tipic de *Passer hispaniolensis*, adică complet cărimiziu, fără nimic din cenușiu caracteristic lui *Passer domesticus*, deci un *Passer domesticus italiae*⁴) tipic.

Prin această observație putem întrevede posibilitatea apariției și în România a rasei „italiae“ rezultată din hibridarea acestor specii în viitor, pe măsura extinderii tot mai mult a lui *Passer hispaniolensis* peste arealul lui *Passer domesticus*. Desigur acest proces va necesita un timp foarte îndelungat.

HRANA

Analiza conținuturilor stomacale a celor 23 exemplare colectate în 1971 arată existența unei hrane formată în majoritate din semințe de grăminee de cultură și diferite plante sălbaticice. Astfel 12 stomacuri au conținut semințe; în 4 stomacuri s-au găsit semințe și insecte (Coleoptere); 5 stomacuri au conținut insecte, în special coleoptere;

3. Femelele hibride nu se pot distinge.

4. Această rasă existentă în Italia a rezultat ca produs de încrucișare între *Passer domesticus* și *Passer hispaniolensis* după pătrunderea acesteia din urmă în arealul celeilalte.

2 stomacuri au fost goale. Chiar în stomacurile ce conțineau atât semințe cât și insecte, hrana de natură vegetală era net predominantă. Aceasta dovedește consumarea de către această specie a unei însemnate cantități de hrană de natură vegetală chiar în timpul cuibăritului.

Conținuturile stomocale provenite de la pui în anul 1972 încă nu au fost cercetate.

LOCUL ȘI DATA PĂTRUNDERII VRABIEI SPANIOLE ÎN ROMÂNIA

Constatările făcute în urma descoperirii coloniilor de vrăbi spaniole în anul 1972 de la nordul Alexandriei și Hanul Diligenței (T. Măgurele) și anume în ceea ce privește mărimea acestor colonii, ca și faptul că acestea nu erau asociate cu nici o altă specie de vrăbie ca în cazurile frecvent întâlnite în anul 1971, ne îndreptătesc să afirmăm că vrabia spaniolă nu ar fi pătruns la noi în țară prin regiunea Dobrogei, așa cum a reieșit din diferite lucrări (2, 3, 8, 11), ci ea ar fi imigrat direct peste Dunăre, prin regiunea Alexandria—T. Măgurele—Bechet, venind din Bulgaria, însă prezența ei a trecut neobservată, pînă în anul 1972. Este greu de susținut că marile colonii de la nordul Alexandriei și mai ales aceea de la Hanul Diligenței, de peste 1 000 de cuiburi să dateze de 2—3 ani numai, ci ele presupun prezența mai veche în aceste puncte a vrăbiei spaniole adică de cca. 10 ani mai înainte.

Deși în Dobrogea vrabia spaniolă a atins ținuturi ceva mai nordice decît în sud-vestul țării (T. Severin) nu am găsit nici pe deosebit, chiar în sudul ei, colonii formate din cuiburi atât de numeroase câte am întîlnit în ținuturile sud-vestice ale țării.

Existența celor doi hibrizi de *P. hispaniolensis* x *Passer domesticus* la Muzeul de Științe Naturale din Craiova, cât și hibridul⁵) observat de noi în colonia de la Alexandria se adaugă în sprijinul existenței unui proces intens de hibridare în această regiune, deci o imigrare mai veche aici a lui *Passer hispaniolensis*. De asemenea, între populațiile de *Passer domesticus* de la sudul Craiovei (Malu Mare, Teascu, Bratovoești) am observat numeros masculi, din care am colectat două exemplare, care prin unele caractere de colorit, glas și comportare, dovedeau că aveau un procent de sînge de *Passer hispaniolensis* în urma unor încrucișări anterioare cu această specie. Într-adevăr negrul mai extins al bărbiei, obrajii albicioși, ciripitul strident și mai ales atitudinea de rotit însoțită de tremuratul aripilor desfăcute, caractere specifice lui *Passer hispaniolensis*, nu mai lăsau nici o indoială în această privință.

5. Și hibridul colectat de Papadopol (3) la Hagieni (cel mai sudic punct din Dobrogea) confirmă existența acestora acolo unde *Passer hispaniolensis* a pătruns inițial în această regiune și unde a avut timp să producă încrucișări cu *Passer domesticus*.

Pentru teritoriile nou cucerite de specie în România, vrabia spaniolă este un oaspete de vară. Nu este exclus ca pe măsura încetătenirii sale și a devenirii ei antropofile, lucru pentru care manifestă oarecare înclinații, să ajungă în viitor o pasare sedentară la noi, ca și celealte vrăbii existente în țară.

Urmărind expansiunea vrăbiei spaniole în afara țării noastre, cît și în România, ca de altfel și a altor specii ca *Dendrocopos syriacus*, *Hippolais pallida*, *Serinus serinus*, sau a lui *Streptopelia decaocto* care reprezintă pînă în momentul de față cea mai extraordinară extindere naturală a unei specii de păsări din timpurile actuale, constatăm că, asemeni multor altora, *Passer hispaniolensis* a pătruns și s-a extins în țara noastră fără ca vreo modificare importantă să fi avut loc, deci în condițiile unui mediu rămas neschimbat. Ea reeditează — cel puțin în țara noastră — modalitatea răspîndirii guguștiucului (*Streptopelia decaocto*) ce a avut loc în aceleași ținuturi cu trei decenii în urmă (RADU, 5, 6).

În cazul de față explicația acestei expansiuni a vrăbiei spaniole îl considerăm a se datora unei mutații genetice în sensul tendinței ocupării unor teritorii de cuibărit tot mai îndepărtate față de cele originare, caracter care dovedindu-se favorabil s-a generalizat, ducînd la modificări în schimbarea comportamentului unei populații din ce în ce mai mari. Si cum regiunile cultivate au asigurat succesul acestei tendințe de lărgire a arealului speciei, vrabia spaniolă a putut cucerî regiuni noi, aflîndu-se în momentul de față în plină extindere.

CONCLUZII

Din observațiile efectuate asupra vrăbiei spaniole în urma descoperirii acestei specii în anii 1971-1972, se pot desprinde următoarele concluzii succinte:

1. Specia a fost găsită ca fiind răspîndită în toată Cîmpia Română și la nordul acesteia, nefiind excluse și alte localități unde s-ar putea afla.

2. Vrabia spaniolă dovedește o largă plasticitate ecologică și etologică. Astfel ea cuibărește în arbori la mari înălțimi, sau la numai 2-3 m, izolat sau în colonii ce trec de 1 000 cuiburi; în populații pure sau coabitînd cu *Passer domesticus* și *Passer montanus*; în coloniile ciorilor de semănătură sau în lipsa totală a acestora; în mijlocul localităților sau departe de orice aşezare; în locuri liniștite sau în arborii de pe marginea șoseelor cu circulație intensă și sgomot. În ținuturile pe care le-a cucerit, ea se află foarte neuniform răspîndită, chiar dacă condițiile ecologice sunt aparent asemănătoare.

3. Observarea numeroaselor cazuri de hibrizi cu *Passer domesticus* în regiunea Alexandria—Tr. Măgurele—Bechet cit și existența tot aici a unor colonii foarte mari de vrăbij spaniole, a dus la părerea că locul de pătrundere al acestei specii în România nu este Dobrogea ci regiunea menționată, iar data pătrunderii speciei în țară pe aici este anteroară aceleia considerate a fi pentru Dobrogea.

4. Extinderea acestei specii într-un mediu rămas neschimbat s-ar datora unei mutații genetice care a dus la modificări în comportamentul ei în sensul tendinței de a ocupa noi locuri de cuibărit față de acele din care a provenit.

RECENT DISTRIBUTION OF PASSER HISPANIOLENSIS IN ROMANIA

S U M M A R Y

During a period of study carried out between 1971 and 1972 in the entire south-western part of Romania, the author discovered the presence of *Passer hispaniolensis* in the whole area investigated, and made detailed observations on the behavior of the species in the various areas where it became established, particularly during the nesting period.

The considerable ecological and ethological plasticity of *Passer hispaniolensis* is worth mentioning, due to its adaptation to the most different conditions. Thus, nesting occurs either in trees, at high elevations, or in low forest belts, 2 to 3 m. high only, in large colonies with hundreds and thousands of nests, or lonely, in pure populations or together with *Passer domesticus* and *Passer montanus*, within crow colonies or in their total absence, in inhabited or in very remote regions, in quiet places or in the trees growing along noisy highways.

The lack of uniformity in the distribution of this species is characteristic, colonies with hundreds of nests being present in a shrub thicket, and totally absent in another similar one located at less than 2 to 3 km far from the former. The trophic resources, however, appear to be a decisive condition for their establishment.

The size of the colonies discovered by the author in the area of Alexandria—Turnu Măgurele—Bechet, and the existence of an intense hybridization process between *Passer hispaniolensis* and *Passer domesticus*, allowed him to suggest that — although *Passer hispaniolensis* has been initially found in Dobrudja as early as 1964 — the species has entered for the first time in Romania through this southern part of the country, its presence here having not been noticed.

The author assumes that *Passer hispaniolensis* will continue to extend towards both northern part of Muntenia and Oltenia, and in Moldavia. Further, if this species has not already entered in Banat, this probably will occur in the coming years.

BIBLIOGRAFIE

1. CIOCHIA V., 1969, *Einige dattten über die Vogelarten welche an der Schwarz Meer-Küste beringt worden sind* (Agigea, 1968), *Lucr. Stat. Cerc. Cerc. Mar. „I. Borcea“*, vol. 3.
2. PAPADOPOL A., 1964, *Prezența speciei Passer hispaniolensis Temm. în R. P. Română*, *Natura*, nr. 5.
3. PAPADOPOL A., 1966, *Date ecologice noi asupra speciei Passer hispaniolensis Temm. în R. S. România; și asupra unui caz de hibridare cu Passer domesticus*, *An. Univ. Buc. Șt. Nat. Biol.* vol. 15.
4. PAPADOPOL A., 1970, *Contribuții la cunoașterea avifaunei din sudul Dobrogei*, *Ocrot. Naturii*, nr. 1.
5. RADU DIMITRIE, 1957, *La propagation de la Streptopelia d. decaocto (Friv.) dans la République Populaire Roumaine*, *Aquila*, vol. 63-64.
6. RADU DIMITRIE, 1958, *Expansiunea recentă a speciei Streptopelia d. decaocto (Friv.) în Palearctic*, *Analele Univ. „C. I. Parhon“*, nr. 19.
7. RADU DIMITRIE, 1966, *Observații ornitologice*, *Vînăt. și pesc. sport.*, nr. 2.
8. RADU DIMITRIE, 1971, *Vribia spaniolă se apropie de București*, *Vînăt. și pesc. sport.*, nr. 8.
9. RADU DIMITRIE, 1972, *Vribia spaniolă între București și Drobeta Turnu-Severin*, *Vînăt. și pesc. sport.*, nr. 8.
10. RADU DIMITRIE, 1973, *Kürzlich aufgetretene verbreitung des Weidensperlings, Passer h. hispaniolensis (Temm.) in Rumänien*, *Larus*, 25.
11. RADU DIMITRIE și TALPEANU MATEI, 1972, *Passer hispaniolensis își extinde arealul în România*, *Revista Muzeelor*, nr. 2.

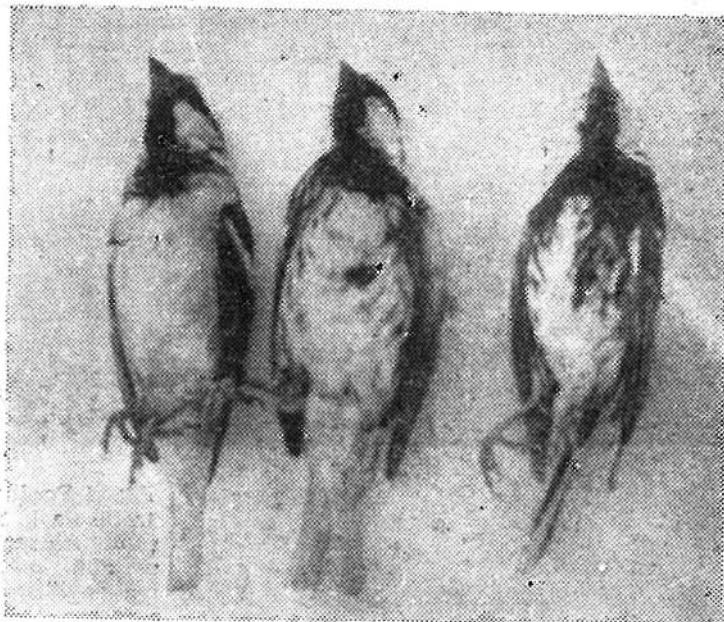

Fig. 1. *Passer domesticus* ♂ (stînga); *Passer hispaniolensis* ♂ de 1—2 ani (mijloc); *Passer hispaniolensis* ♂ peste 2 ani (dreapta) (Pădurea Lehliu).

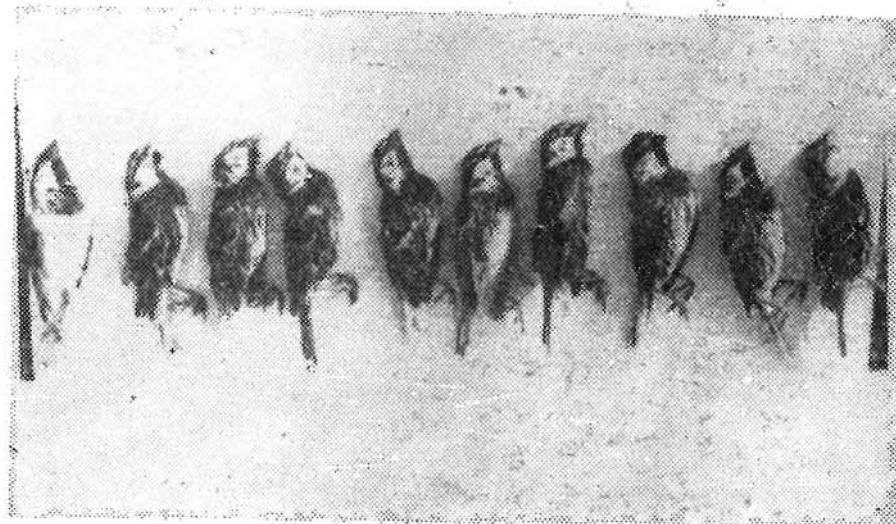

Fig. 2. Un grup de *Passer hispaniolensis* ♂♂; în stînga un *Passer domesticus* ♂ (Pădurca Lehliu).

Fig. 4. Perdeaua de protecție de la nordul orașului Alexandria unde se află instalată coloană de *Passer hispaniolensis*.

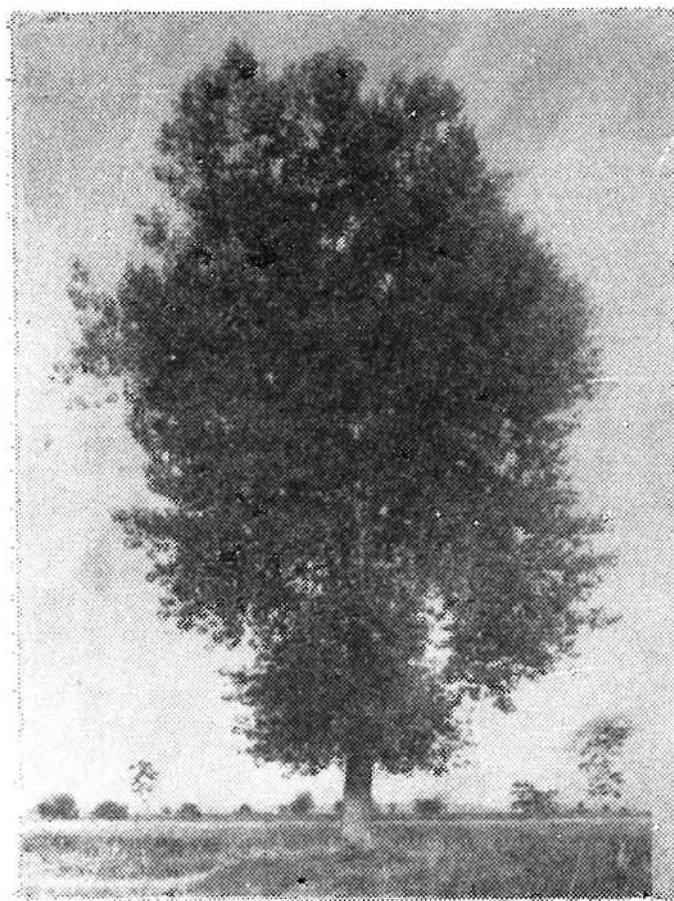

Fig. 5. Plopul de la vestul orașului Corabia, situat pe marginea șoselei, în care se aflau instalate peste 100 de cuiburi de *Passer hispaniolensis*.

Fig. 6. Cuib de *Passer hispaniolensis* situat într-un salcim din colonia de la nordul orașului Alexandria.

Fig. 7. Cuib de *Passer hispaniolensis* văzut de aproape.

